

Slavenski dom

Ste. 127

Z ilustrirano prilogo „Teden v slikah“

Leto II.

Pomen nemškega obiska v Belgradu

Belgrad, 8. jun. Včeraj ob 11.45 je dopotoval z letalom v Belgrad nemški zunanji minister na svoj napovedan obisk. Na letališču ga je sprejel predsednik naše vlade dr. Stojadinović z ministri, dvorni minister Antić, diplomatski zbor, zastopniki nemške manjšine, vojni minister, častna četa vojske in veliko odličnega občinstva. Po pozdravu na letališču so se nemški gostje odpeljali v mesto.

Popoldne sta imela dr. Stojadinović in nemški zun. minister prve politične razgovore, zvečer pa je bila v Gardnem domu slavnostna večerja, ki so se je udeležile vse ugledne politične, vojaške in diplomatske osebnosti iz Belgrada. Pri večerji sta predsednik dr. Stojadinović in nemški zun. minister izmenjali zdravice, v katerih sta izrazila željo, da bo sodelovanje med Nemčijo in Jugoslavijo, ki je rodilo toliko sadov, v bodoče še bolj tesno in strnjeno in bo služilo napredku ter sreči obeh držav in vse Evrope, v čemer je pomen nemškega političnega obiska v Jugoslaviji. Oba dr-

žavnika sta zdravici zaključila z željami za srečo obeh državnih poglavarjev ter kneza namestnika Pavla.

Belgrad, 8. junija. m. Nemški zunanji minister baron von Neurath bo danes dopoldne zopet porabil za to, da se bo sestal s predsednikom jugoslovanske vlade dr. Milanom Stojadinovićem. Sestanek obeh državnikov bo tudi še popoldne. Kakor pričakujejo, bosta nočjo sprejela tudi domače in inozemske častnike ter jim dala uradno poročilo o svojih razgovorih. Tukajšnja politična javnost poklanja sedanjim razgovorom obeh državnikov veliko pozornost, čeprav je bilo že vnaprej napovedano, da je obisk nemškega zunanjega ministra von Neuratha v Jugoslaviji čisto uljudnostnega značaja in da ni treba pričakovati nobenih novih političnih dogodkov. Tudi včeraj so odločilni krogi z vsoto odločnosti demantirali razne vesti, ki so izšle v inozemskem časopisju o belgradskem sestanku med Stojadinovićem in von Neurathom. Isti krogi so izjavili, da sestanek obeh

državnikov v ničemer ne more škoditi Mali zvezi in Balkanskemu sporazumu, temveč da more prinesiti le še novih koristi.

Zvečer bo na čast nemškemu zunanjemu ministru in njegovemu spremstvu slavnostna večerja na nemškem poslanstvu, za tem pa ravno tam velik sprejem. Von Neurath je včeraj s svojim spremstvom obiskal nemško vojaško pokopališče ter položil venec na grob v svetovni vojni padlih nemških vojakov.

Nemški zunanji minister ostane v Belgradu do srede popoldne. V sredo dopoldne se von Neurath odpelje na Oplenac, kjer se pokloni spominu kralja Aleksandra in položi na njegov grob venec. Ob vrnitvi v Belgrad se ustavi na Avali ter položi na grob neznane vojaka venec. Odhod nemškega zunanjega ministra je določen za sredo popoldne. Iz Belgrada bo s svojim letalom »General von Hönner« odletel v Sofijo, nato pa v Bukarešto.

Knez Pavle v Belgradu

Belgrad, 8. junija. m. Danes dopoldne se je vrnil v Belgrad Nj. Vis. knez namestnik Pavle. Na železniški postaji ga je sprejela celotna vlada na čelu s predsednikom Stojadinovićem, notranjim ministrom Korošcem in vojnim ministrom generalom Maričem. S kolodvora se je knez Pavle odpeljal takoj v Beli dvor na Dedinje.

Vesti 8. junija

Veliko angleško narodno romanje v Lourdes so priredile za te dni angleške katoliške organizacije. Danes je 1100 romarjev odpotovalo pod vodstvom westminsterskega nadškofa ter dveh škofov iz Londona s tremi posebnimi vlaki v Francijo. Romarji vozijo s seboj večje število neozdravljivih bolnikov in pohabljenih otrok.

Stalinu so poslali brzojavko s tečaja sovjetski raziskovalci Papapin, Krenkel, Siršov in Fedorov, ki bodo ostali skoraj vse leto na Daljnem severu. V brzojavki izražajo Stalinu svoje občudovanje za njegovo delo.

Vojno stanje so proglasile francoske oblasti zaradi nemirov v Antiohiji.

Umrli je filmska igralka Jean Harlow zaradi neke bolezni na mehurju.

800 milijonov dolarjev notranjega posojila za javna dela so podpisali Amerikanci v dobrem dnevu. 2337 baskovskih otrok je pred dvema dnevoma spet pripeljal francoski parnik »Habana« iz Bilbaoa v Francijo. Otroke bodo poslali povečini na kmete.

Turški zunanji minister Ruđi Aras se je včeraj udeležil kosila, ki mu ga je priredila romunska vlada. Popoldne je imel dolga posvetovanja z ministrom predsednikom Tatarescom.

Letalske nesreče v Angliji se zadnje tedne silovito množijo. V 10 dneh se je ubilo 25 letalcev. Širijo se vesti, da gre pri teh nesrečah za levičarsko sabotažo, kakršno so že nekajkrat ugotovili v angleških orožarnah in vojaških skladiščih.

Roosevelt naj posreduje v stavki ameriških kovinarjev v Pittsburghu in drugod. Tako prošnjo je Rooseveltu poslalo 80 delavskih strokovnih organizacij. Podjetniki pa ne kažejo volje za sporazum in groze, da bodo proti stavkujočim nastopili z oboroženimi oddelki.

Trud za zблиžanje angleških levičarskih strank in za ustanovitev angleške ljudske fronte je zastopil, kar je razvidno iz tega, da je predsednik odbora za sporazum, sir Cripps, odstopil. Glavna zapreka je v odklonilnem stališču delavske stranke, ki o zvezi s komunisti noče nič slišati.

Stavka v melhiški petrolejski industriji je po posredovanju predsednika republike Cardenas končana in so se vsi delavci vrnili.

Tajno komunistično organizacijo je odkrila argentinska policija v mestu Santa Fe. Prijela je 40 oseb in zasegla veliko orožja in propagandnega materiala.

Razmere v sovjetski Rusiji so tako resne, da so sovjetske oblasti dale svojim zastopstvom v inozemstvu navodila, da smejo tujce le v izjemnih primerih pustiti v Rusijo. Boljševiške oblasti hočejo, da bi čim manj ljudi vsaj približno vedelo, kakšne so razmere v Rusiji. Zato bo za zdaj ves turistovski promet ustavljen.

Parnik »Venac«, last Mihanovičeve družbe, se je na urugvajski obali zaletel ob steno in se potopil. Posadka se je rešila.

Mussolini je odlikoval Hitler z novim redom Nemškega orla. Mussolini je prvi inozemec, ki je dobil to odlikovanje.

Mednarodni olimpijski odbor je imel včeraj dopoldne svojo sejo v Varšavi. Na seji se je bavil z organizacijo olimpijskih iger v Tokiu.

Med igro šaha je zblazel poljski šahist Friedmann. Bilo je na tem, da bo igro izgubil, kar ga je tako razburilo, da se mu je zmešalo. Morali so ga odpeljati v blaznico.

Načelnik našega odposlanstva za mednarodno delovno konferenco v Zenevi, socialni minister Dragiša Cvetković, se je včeraj pripeljal v Zenevo. Naše poslanstvo v Zenevi mu je priredilo svečano večerjo.

Bivši nemški cesar ni na smrtni postelji, kakor so pisali zadnje čase nekateri evropski listi, marveč je dobrega zdravja in se vsak dan sprehaja po grajskem parku v Doornu.

Število mrtvecev s križarke »Deutschland« je zrastle na 30, ker sta dva mornarja umrla v gibraltarski bolnišnici.

Zaradi atentata na avstrijskega kanclerja Schuschnigg, ki ga je pripravljala lani hitlerijane Janhuba, se je začel na Dunaju proces, z katerega je razvidno, da je narodno-socialistična organizacija v Avstriji še precej močna. S tem procesom hoče Avstrija pokazati svoj odpor proti vabam nemške politike.

Francoski zunanji minister Delbos je včeraj sprejel angleškega in ameriškega poslanika v Parizu. Domnevajo, da se je razgovarjal z njima glede razburjenja, ki je nastalo na borzah zaradi padca cen zlata.

Jugoslavija: Ambrosiana v četrtak

Belgrad, 8. junija. m. Sinoči je belgradski športni klub Jugoslavija eklenil dve tekmi z italijanskim nogometnim moštvom Ambrosiano. Prva tekma bo že ta četrtak, druga pa v nedeljo.

Belgrad, 8. junija. m. Sinoči je odpotovalo belgijsko nogometno moštvo v Bukarešto, kjer bo v četrtak meddržavna tekma Romunija - Belgija.

budimpeštanske Poštne hranilnice pod istimi pogoji, kakor je bilo že večkrat v časopisih objavljeno. Poudarjamo pa, da, če bi društvo v oktobru 1936 ne bilo vložilo tožbe, bi težko kdaj prišlo do izplačila, ker smo dobili tozadevne informacije od uglednega funkcionarja v Belgradu. — Društvo za zaščito interesov vlagateljev bivše avstrijske poštne hranilnice Ljubljana.

Blomberg o vojaški zvezi med Italijo in Nemčijo

Rim, 8. junija. m. Včeraj je bila med Neapлом in Gaeto velika parada italijanske mornarice na čast nemškemu maršalu in vojennu ministru Blombergu. Pri pomorskih manevrih je sodelovalo 60 velikih vojnih ladij in 70 podmornic. S to parado je bil zaključen uradni spored Blombergovega obiska v Italiji.

Sinoči je maršal Blomberg odpotoval na Sicilijo, kjer bo zasebno ostal v Palermu štiri dni, nakar se bo z letalom vrnil v Berlin.

Vojni minister maršal von Blomberg je sprejel zastopnika agencije Stefani in mu rekel, da je vesel, da se lahko zahvali za lep sprejem, ki ga je doživel pri cesarju in kralju in pri Mussoliniju. Poleg umetniških spomenikov v Rimu in Neaplju

sem lahko spoznal tudi oboroženo moč Italije. Imam vtis, da so vse tri vrste oborožene sile pod Mussolinijevim vodstvom dosegle tisto popolnost

oboroževanja, da se to orožje nahaja v rokah dobrih vojakov. Vem, da je to največja zasluga stranke in njenih organizacij. Prepričan sem tudi, da ojačenje osi Rim-Berlin zelo služi okrepitvi mira v svetu.

Maršal Blomberg je dostavil, da so vse govore o kakršnihkoli političnih nagibih za njegov obisk izmišljene. Obisk je narekovala Mussolinijeva in Hitlerjeva želja, da ohranita mir na svetu.

Obisk nemških škofov pri sv. Stolicy

Vatikan, 8. junija. Nemško škofsko odposlanstvo, ki ga vodi kölnski nadškof kardinal Schulte, je včeraj odpotovalo iz Rima. Pred odhodom je odposlanstvo imelo več važnih razgovorov z vatikanskim državnim tajnikom kardinalom Pacellijem. Razgovori so se nanašali na nadaljnje vedenje nemških cerkvenih oblasti v sporu, ki ga je nestrpna

hitlerjevska vlada izzvala s Cerkvijo. O teh razgovorih nemških škofov z vatikanskimi krogi ne dajejo nikakih obvestil.

Berlin, 8. junija. o. Nemško časopisje nadaljuje zaradi tega obiska škofov v Vatikanu s svojimi napadi na Cerkve in na nemško katoliško duhovščino ter pravi, da bi morala nemška vlada Cerkvi zaradi njenega »protidržavnega« delovanja prepovedati sleherno udeleževanje, češ, da je škodljivo za duhovni in telesni razvoj nemškega naroda.

Nemški katoličani si od obiska svojih škofov pri sv. Stolicy obetajo skorajšnje razjasnitve položaja, ki je nastal za katoliško Cerkve in njene vernike zadnje čase. Večina še zmeraj upa, da se bo vlada spametovala in ne bo izzvala verskega boja, ki bi utegnil postati za Nemčijo in njeno navidezno politično ter duhovno enotnost usoden. Katoliški krogi so prepričani, da bo vlada znala ceniti pravično in potrpežljivo stališče katoliške Cerkve, ki se doslej ni proti uradni gonji skušala niti braniti tako, kakor podli napadi zaslužijo.

Oto Habsburški kandidat za španski prestol

Pariz, 8. junija. o. Pariško časopisje razglablja, kaj tiči v ozadju nenadnega prihoda Otona Habsburškega v nacionalistično Španijo. Listi priobčujejo razne zanimivosti o monarhističnih skupinah v desničarski Španiji. Po teh vesteh je baje Oton Habsburški najnovejši kandidat za španski prestol, ki naj bi ga zasedel po Francovi končni zmagi. Kandidaturo Otona Habsburškega podpirajo tiste evropske, izvenšpanske velesile, ki hočejo preprečiti, da bi Oton Habsburški nadaljeval s svojo propagando za vzpostavitev svoje rodbine v Avstriji. Obisk habsburškega princa na biskajskih bojiščih razlagajo francoski listi kot osebno propagando za Otonovo kandidacijo. Zanj se zavzemajo baje različne vojaške osebnosti iz nacionalističnega vrhovnega poveljstva, dočim hoče general Franco sam privedi nazaj na španski prestol pobeglega kralja Alfonza XIII. Alfonzu pa, čigar vlada ni bila pogodu niti španskim monarhistom samim, nasprotujejo drugi nacionalistični voditelji, med njimi general Queipo de Llano, ki so sicer za vzpostavitev monarhije, toda ne Alfonzove. O bivšem kralju tudi ne marajo nič slišati karlisti, ki so imeli svojega kandidata Alfonza Karla Bourbonškega, ki pa je umrl brez potomcev. Nekatere skupine pa hočejo na španskem prestolu imeti bivšega prestol-

naslednika grofa Cavadongo, sina Alfonza XIII. Močni so v nacionalistični Španiji pa tudi republikanci, katerih voditelj je bil pokojni general Molla. Ti se zavzemajo za ustanovitev nacionalistične španske republike.

Ni pa mogoče ugotoviti, koliko je v teh časopisnih razglabljanjih, ki so povečini pristransko pobarvana, resnice o dejanskem političnem razmerju v beli Španiji.

XVII. Ljubljanski velesejem

40. razstavna prireditev

5.—14. junija 1937

Železniška izkaznica za polovično voznino se dobi pri blagajnah železniških postaj za din 2.— Velesejemске legitimacije se izdajajo pri blagajnah na velesejmu. Seimišče obsega 40.000 m².

Posebne razstave: Lovska, gospodinska, pohištvena, avtomobilska, male živali.

Modna revija z varietejem. • Veliko zabavišče. • Koristno - prijetno.

Luxemburg proti razpustu političnih strank

Luksemburg, 8. jun. AA. DNB: Delne volitve v Luksemburgu so izpadle takole: Katoličani so dobili 13 mandatov (prej 13), liberalci 3 (5), neodvisni kmetje 0 (1). Med opozicijskimi strankami so dobili delavska stranka 7 (5), kmetje 1 (1), demokrati na Millerjevi listi 2 (0).

Istočasno je bil plebiscit o tem, ali sme vlada razpustiti nekatere politične stranke. Volivci so se z večino 51% glasov izrekli proti temu.

Kongres bolgarskih ljudskih bank

Sofija, 8. jun. AA. Včeraj je na kongresu bolgarskih ljudskih bank govoril tudi jugoslovanski minister brez portfelja g. dr. Voja Djordjević in pojasnil pomen zadrugarstva z narodnega in mednarodnega vidika. Omenil je tudi misel, kako bi naj združništvo sodelovalo v zblizevanju med Jugoslavijo in Bolgarijo. Vsi navzoči so pozdravili govor ministra z burnim odobravanjem.

Neurje razdrlo most

Polhovgradec, 7. junija. Današnja huda nevihta, ki je divjala popoldne, je tudi tu povzročila hudo škodo. Padala je kot jake debela toča, ki je močno poškodovala posevke in pridelke na polju. Posebno občutno škodo pa je neurje napravilo na banovinski cesti št. 141, ki vodi iz Polhovograda na Črni vrh, in sicer v km 1,5, v takolimenovanem »Mačkovem grabnu«. Tam je hudo vodovje povsem podrla in odneslo lesen most, ter je promet na tej cesti do nadaljnjega zaprt.

Vlagatelj bive Avstrijske poštne hranilnice

Društvo za zaščito interesov vlagateljev bivše Avstrijske poštne hranilnice s sedežem v Ljubljani objavlja sledeče: Na vlogo društvenega odbora z dne 26. maja t. l., naslovljeno na generalno ravnanstvo poštne hranilnice v Beogradu glede podaljšanja roka za prijave hranilnih in čekovnih vlog, sporočamo, da je ista generalna direkcija odredila in potem podružnice poštne hranilnice v Ljubljani zgoraj omenjeno društvo obvestila, da se podaljša rok za prijave na nedoločen čas, in sicer vsak član društva v dravski banovini mora sam prijaviti osebno ali pismeno svojo terjatev pri podružnici poštne hranilnice v Ljubljani. V prijavi je tudi navesti: št. potrdila, št. hranilne vloge ali ček, računa, terjatvena vsota, pri mladoletnikih potrdila sodišča in natančen naslov. Enako se morajo člani društva primorske banovine prijaviti pri podružnici poštne hranilnice v Splitu. Društvo je tudi interveniralo, da bi se izplačilo izvršilo v podružnicah poštne hranilnice v Ljubljani in Splitu, toda generalno ravnanstvo poštne hranilnice v Belgradu se je postavilo na stališče, da bo ona sama nakazovala posameznikom. Sicer bo društvo v tej zadevi še storilo potrebne korake; koliko bo uspeha, ne vemo vnaprej. Kar se tiče valorizacije, upamo, da bo zadnja beseda imelo še sodišče, ker je tožba še v teku. Zaradi tega prosimo p. n. člane, naj nikar preveč društvo ne oblegujejo s korespondencami glede izplačila vlog, ker z izplačilom se prične s 1. julijem t. l. Člani pa, ki žele kakšno pojasnila, naj prilože znamke za odgovor. Društvo sprejema še vedno nove člane, bodisi vlagatelje dunajske, kakor tudi

Naš socialni minister govori na mednarodni delovni konferenci

Zeneva, 8. jun. AA. Včeraj popoldne je zasedal odbor mednarodne del. konference za javna dela. Predsednik odbora je rekel, da ima čast dati besedo jugoslovanskemu zastopniku, socialnemu ministru Dragiši Cvetkoviću. Minister je najprej rekel, da je bila naša država prisiljena, da poskrbi za zaposlenost na ta način, da zaposli široko ljudske plasti delavstva. Toda to delo je šlo skozi razne dobe. Najprej so se izvajala razna krajevna dela z manjšimi stroški. Leta 1935 pa je nastal v tem oziru preobrat. Tedaj se je za javna dela določila vsota ene milijarde dinarjev in izvajati so se začela dela splošnega državnega značaja. Vse to je moralo pospešiti oživiljenje gospodarstva. Sedanji položaj delavskega stanu, ki pomeni napredek napram letom krize, je posledica te politike javnih del.

Krščansko delavstvo proti sovjetskemu delavskim zastopnikom

Zeneva, 8. jun. Zastopniki krščanskih delavskih strokovnih organizacij so protestirali proti navzočnosti zastopnikov sovjetskih delavskih zvez na mednarodni delovni konferenci dela v Zenevi. Sovjetsko delavsko delegacijo vodita Jegorov in Sibol. Protestna spomenica opozarja konferenco, da v Rusiji ni svobode za strokovne zveze.

Sofija, 8. junija. m. Bolgarski kralj Boris je sprejel v daljšo audijenco skupino jugoslovanskih zadrugnikov, ki jih vodi minister brez listnice Voja Gjorgjević.

Šale za velike in male

Z nedeljskih dogodkov ob sedmini JNS

Po svoji časnikiarski dolžnosti...

»Jutro« je to svojo prošlu frazo, ki jo sicer zmeraj poudarja in postavlja za svoje moralno načelo, ob nedeljskih dogodkih docela pozabilo. Še ni dolgo, kar je »Jutro« po svoji časnikiarski dolžnosti iskalo morila v javorskem farovžu, kako je po svoji časnikiarski dolžnosti zamočilo in omaloževalo proslave najniške deklaracije v Ljubljani in po Sloveniji. Nič posebnega. Vsakdo rad verjame, da so »Jutro« nedeljski dogodki tako izdatno garnirani z jajci, ki škodijo nobel obleki, šli bolj na živce, kakor kdo ve kaj na slovenski zemlji. Zato po svoji časnikiarski dolžnosti »Jutro« niti ne muksne o demonstracijah. Kako bi »Jutro« svojo časnikiarsko dolžnost pojmovalo, če bi tistih 6000 ljudi, ki so oblegali Kazino in JNS-arske begunce, manifestirali za Živkoviča in za njegove težnje... Svojo časnikiarsko dolžnost je izpolnilo »Jutro« šele danes v enem odstavku, upajmo, da nehoti, ko pravi po resnici, »da je pot g. Živkoviča po Sloveniji še izpopolnila krasno sliko, kakršno je nudilo nedeljsko zborovanje v Ljubljani«. O tem smo prepričani tudi mi, zakaj kamenje, ki je na Notranjskem letelo na avtomobile, je gotovo pri manifestacijah še bolj učinkovito, kakor dobra ali pokvarjena jajca.

Ena se želja je Pucelj spopela...

Kot zadnji govornik na kazinskem vročem in drhtenja polnem pozdravnem večeru je v soboto nastopil g. Pucelj. Ni g. Pucelj najmanjši, najlažji in najbolj stanoviti udelek JNS, toda kazinska gospoda je z ozirom na njegovo preteklost že vedela, zakaj ga je ob tako vročem večeru postavila zadnjega na program. G. Pucelj se je z znano šalivostjo za to zapostavljenjak takoj revanširal in v začetku govora izjavil, da se ni še nikdar čutil tako srečnega in zadovoljnega kot nocojšnji večer. Ker je g. Pucelj to govoril tik po demonstracijah in ker on ni bil deležen jajejnega blagoslova, mu verjamemo, da ga je nezgoda njegovih tovarišev veselila, čeprav množice, ki so demonstrirale proti Živkoviču, niso niti zdaleč slutile, da bi s tem utegnile ustreči tudi g. Pucelju in izpolniti kako njegovo tiho željo. Lepo pa ni, če se kdo ob nezgodi svojega najbližjega — smeje...

Senčurske bombe

Pravijo, da se najbolj vrhovni voditelj JNS znaš Peterc, kakor ga je s pristnim velikolaškim akcentom nazival g. Pucelj, ni zelo učinkovito obnašal, odkar je stopil na ljubljansko tla. Njegovi sklepi so bili sicer vse drugačni in je hotel Ljubljani pokazati, da je v njem še zmeraj tista sila, kakor 1930. Toda takoj, ko je stopil iz kolodvorskega poslopja, mu je slučaj prekrizal in prevrnil vse te sklepe. Tik mimo ušes mu je priletelo živjaje nekaj belega, da je komaj še utegnol odmakniti glavo. Bela stvar je eksplodirala na zidu. Priplašen se je naglil najprej k dr. Zajcu, tajniku dravske JNS, toda ta je bil že zaradi svojega imena še bolj preplašen kakor g. Živkovič. Nato se je sklonil na drugo stran k dr. Kramerju in dejal: »Pa, bogati, da niso to možda nekatere senčurske bombe...« Odgovoril dr. Kramerj, specialist za senčurske dogodke in nevarnosti, se je izgubil v razgrajanju množice in ga zgodovina ne more zabeležiti.

Prvo, otroško razočaranje

Pri prihodu nad Slovenijo ni usoda štedila z razočaranji za g. Živkoviča. Znano je, da je pri svojem obisku 1930 izrazil svoje veliko začudenje, koliko ima Ljubljana mladine. Tedaj so morale k njegovemu sprejemu vse ljubljanske šole. Po pripovedovanju svojih slovenskih prijateljev je bil g. Živkovič trdno prepričan, da je v Sloveniji še zmeraj vse tako, kakor je bilo pod nacionalisti in da je samo nekaj višjih uradnikov »prokletih klerikalcev«. Ergo je g. Živkovič pričakoval logično na kolodvoru nekaj tisoč zastopnikov ljubljanske šolske mladine z zastavicami, cvetjem in vzklikanjem. Toda na postaji so ga sprejela samo očesa stranke in očesa postave. Zato ni mogel kaj, da ne bi vprašal svoje okolice: »E, pa gde je ljubljanska deca?« Njegova okolica je pričakovala važno politično izjavo, njen voditelj jo je pa presenetil tako rekoč z otroškim vprašanjem. Osuplost je trajala nekaj trenutkov, nakar se je domislil nekdo v ozadju in odgovoril po jugoslovensko: »E, pa znate g. predsedniče, i deca se demokratizirala...«

Neprijetna okolica

G. Živkovič je po strahovitem polomu pred ljubljanskim kolodvorom in na ljubljanskih ulicah vso dolgo in razburjeno pot do Kazine sklepal, da bo vsaj tam nastopil tako, kakor se spodobi. Da bi dvignil razpoloženje med pri-

staji, razpoloženje, ki ga je dušilo in tlačilo grozeče vzklikanje množice pred Kazino, je vstal, da pove odločno in močno besedo. Ozrl se je na levo in desno, pa mu je zaprlo sapo. Na njegovi levi je sedel tajnik dravske JNS dr. Zajec, na njegovi desni pa senator Zec. Ker g. Živkovič razume slovensko, srbsko in jugoslovensko, je videl takoj, da s korajzjo v taki okolici ne bo dosti.

Kri za JNS, vsi razen enega

Na zborovanju v Kazini je bilo v nedeljo veliko ogorčenega in navdušenega govorjenja. Neki govornik z juga je za krono svojega govora povedal, da je prepričan, da so vsi navzoči pripravljani dati kri za ideje in zmago JNS. V dvorani za zaplato navdušenje, sto rok se je dvignilo v potrdilo te volje. Samo nekdo se je pri voditeljski mizi krčevito otepal prispege. Bil je to edini od JNS, ki je za svoje ideje pre-

lival malo krvi, namreč dr. Grga Andjelinič, znana iz »Osišanega ječar« kot »Sv. Grga bezušni«, ki se mu je v Dalmaciji na podobnem pohodu JNS pripetilo, da je res moral prelivati kri iz ušesa za svojo idejo in za svoj položaj... Toda na njegov protest ni v splošnem navdušenju nihče pazil.

Velesejem in en sam kramar

G. Živkovič je zadnje čase veliko v slovenski družbi, zato se je naučil že nekaj besedi po slovensko. Toda natančno ve, da pomeni beseda »kramar« človeka, ki posreduje prodajo te ali one stvarne politične dobrine. Vedel je g. Živkovič tudi, da je te dni v Ljubljani velesejem, kar pomeni zmeraj gnečo kramarjev tako v našem, kakor v srbskem in ergo tudi v jugoslovenskem jeziku. Zato je pričakoval g. Živkovič, da bo politična kupčija med ljubljanskimi dnevi kaj živahna in donosna. Toda, ko je videl tistih 20 ali 30 svojih opor na kolodvoru ter svoje maloštevilne prijatelje v Kazini, ni mogel, da ne bi dal duška svoji nevolji: »Pa, bogati, kakav je to velik sajam, kad ima ovdje v svem samo jedan Kramar...« Razumljivo potem celo g. Živkoviču, da ljubljanska nedeljska JNS kupčija ni prišla preko panoge jaje...

Harry Baur in Robert Lynen

v velikem filmu, po romanu

Julesa Renarda

Premiera tega filma

v kino UNION

Nezaželeni sin

Radosti in britkosti v življenju malega fantiča, katerega edina krivda je ta, da živi.

Kmetijska družba pred sodiščem

Med februarjskim letošnjim zasedanjem banovinskega sveta je ban. svetnik g. Janez Strein, doma iz Kaplje vasi pri Komendi, ostro kritiziral poslovanje Kmetijske družbe in navajal, da je dejanska družba v zadnjih letih imela velikanske izgube, nasprotno pa je v bilanci izkazovala dobiček, dalje da se je akcija z jabolki ponesrečila, ker je 30% vsega blaga segnilo in da so posli z zelišči imeli 250.000 din izgube.

»Slovenec« je prinesel iz Streinovega govora daljši izvešček, tudi »Jutro« je objavilo primeren eksceprt. Vsebinsko »Jutro« poročila je vzela družba za podlago tožbi zaradi klevet in žaljenj. Dne 27. aprila letos je družba po svojem zastopniku, odvetniku dr. Srečku Goljarju, vložila zadevno tožbo pri okrajnem sodišču. V tožbi je inkriminiranih 6 točk.

Sodnik dr. Valentin Benedik je za danes ob 8.30 razpisal prvo glavno usno razpravo. Bila je kratka. Zastopnik toženega banovinskega svetnika g. Streina dr. Voršič Jože je izjavil: »Z ozirom na to, da je toženi nastopil dokaz resnice, prosim primeren rok za pismeno vložitve dokaznega gradiva.« Zastopnik Kmetijske družbe se temu predlogu ni protivil. Sodnik je tožencu dovolil rok do 20. junija, da vloži pismene dokaze. Razprava je bila nato preložena na nedoločen rok.

Velika škoda po toči

Ježica, 8. junija.

Po dobrih 14 dneh je včeraj popoldne zopet pridivila strašna nevihta, ki je napravila na polju ogromno škodo. Huda naliv je najprej uničil dober del poljskih pridelkov s poplavo, strašen veter je pokončal precej sadja in drevoja po vrtovih, po vrh vsega pa je končno prihrumela še toča, ki je uničila še ono, kar je prej ostalo. Toča je padala debela kakor orehi. Ležala je kar v kupih po njivah in travnikih. Zlasti je toča poškodovala vsa žita, ki so bila v najbujnejši rasti in razvoju. Rž je pobita vsa, pšenica in ječmen močno okleščena, zelo poškodovan je tudi krompir, ki se ne bo mogel več dobro razvijati. Tudi fižol, ki je prav dobro poganjal, je toča občutno poškodovala. Hudo prizadeto so tudi vse detelje, ki jih kmetje niso še utegnili pokositi. Z eno besedo: toča je napravila hujšo škodo kakor zadnjič!

V Konjicah še ni vse v redu...

Konjice, 7. junija.

Po končani stavki v Lavrichevih tovarnah je bil v Ljubljani med zastopniki tovarne in delavstvom sklenjen poseben sporazum, ki sta ga obe stranki podpisali v priho zastopnikov državnih oblast. Ta sporazum je med drugim tudi določal, da podjetje v nobenem primeru ne bo zaradi stavke proti komurkoli izvajalo kakršnih posledic. Zlasti ne bo nihče izmed delavcev odpusten iz tovarne, čeprav je bil med stavkajočimi.

Svoje besede podjetje ni držalo. Izkazalo se je, da je bil podpis na zapisniku v Ljubljani storjen pač zato, da se v sili najde izhod, da bo tovarna

„Flosarska“ stavka v Mariboru

Nekaj, česar Maribor še ni doživel

Maribor, 7. junija.

Mariborčani smo že nekaj dni priče nenavadne stavke, kakor se pri nas še ni dogajala. Stavkajo dravski flosarji, 6d Dupleka, preko Maribora gori do Sv. Ožbalda in Dravograda. V Mariboru je ta stavka vidna samo na Pristanu. Od sobote do danes je privezana dolga vrsta splavov za pristaniške stebre, na splavih pa se včasih razvija prav živahno življenje, kadar se zberejo splavarji h kakemu posvetovanju, potem pa so zopet čisto opuščeni in prazni, kadar se zborovalci umakajo v staroslavne flosarske gostilne v pristaniških ulicah. Zaradi teh stojišč splavov so postali mariborski meščani pozorni na stavko. Dosedaj so bili navajeni, da so splavi zvečer pristali, zjutraj ob svitu pa so že odpluli s tokom. Sedaj prihaja na stotine radovednih meščanov v Pristan, razgovarjajo se s splavarji, jih sprašujejo o njihovem življenju. Na drugi strani pa vidimo po pristaniških gostilnah slabovoljne »gospodarje«, kakor se nazivajo podjetniki, ki najamejo splavarje, splavce, ter vozijo z njimi prevzeti les po Dravi do namembnih postaj. Gospodarjem gre trda, na eni strani imajo pogodbo s tvrdkami, za katere splavijo les in v tej pogodbi so vskladirane dotedanje meze »hlapev« in »krmanišev«, ti pa sedaj zahtevajo povišek meze, tako da se bodo zopet morali puliti s tvrdkami, da jim priznajo drugo prevozo tarifo. Gospodarji so že imeli danes sestanek z nekaterimi predstavniki lesnih tvrdk, za katere prevažajo les. Za nekatere gospodarje se je sestanek ugodno končal, ker so njihove tvrdke pristale na zvišanje prevozne

tarife, nakar so gospodarji splavarjem zvišali meze in danes popoldne sta že odplula dva splava iz Pristana. Drugi pa seveda še čakajo. V vsej Dravski dolini je okoli 400 splavskih hlapev, okoli 20 krmarišev in 12 gospodarjev. Ta prav za prav maloštevilna delovna sila spravi vsako leto na tisoče vagonov pohorskega lesa po Dravi. Hlapci za svoje težavno in nevarno delo niso bogve kaj plačani. Prejemali so doslej 26 din na dan ob svoji hrani ter 65% vožnje po železnici pri povratku. Sedaj pa zahtevajo še 4 Din, da bi zaslužili dnevno 30 Din, poleg tega pa do Dupleke brezplačno vožnjo nazaj, ob Dupleke naprej pa 75% povračila za vožnjo. Gospodarji sami uvidijo, da te zahteve njihovih gospodarjev niso pretirane. Saj se pravi na splavu delati od ranega jutra do trdega mraka, na dežju, snegu in vetru, dostikrat do ramen v mrzli, deroti Dravi. Splavar se nahaja prepogostokrat v življenjski nevarnosti in malo je v Dravski dolini splavarskih rodbin, ki ne bi obklovale enega ali več svojcev, ki so našli nesrečno smrt v hladni in deroti Dravi. Letos je splavarsko življenje na Dravi nenavado živahno. Oživila ga je lesna trgovina z Madjarsko. Večina lesa gre po Dravi do madjarskega Barca. Največ splavov pošilja v Barca lesna zadruga iz Sv. Lovrenca na Pohorju, katero so si pred nekaj leti ustanovili tamonjšni kmetje, da izločijo iz lesne trgovine posredovalce, največ židovske lesne trgovce. Ta načrt se jim je sijajno posrečil in danes je lovrenška lesna zadruga ena najvažnejših dobaviteljev pohorskega lesa za Madjarsko.

Poslovilni večer direktorja ing. Prelovška

Ljubljana, 8. junija.

V soboto, dne 5. junija 1937, je priredilo društvo mestnih uradnikov s popolno fakultetno izobrazbo v prostorih restavracije »Slamič« poslovilni večer mestnemu gradbenemu direktorju g. inž. Matku Prelovšku, ki odhaja na lastno željo v pokoj. Poslovilnega večera se je poleg uradništva, ki se je v polnem številu udeležilo večera, udeležil tudi mestni župan dr. J. Adlešič z dvema občinskima svetnikoma, univ. prof. inž. Hrovatom Alojzijem in ravnateljem inž. Majcetoem Alojzijem. G. župan je naslovil na direktorja inž. Prelovška toplo poslovilno besedo, poudarjajoč njegove zasluge za razvoj mesta Ljubljane. Mož, ki je storil svojo dolžnost, lahko z veselo zavestjo odhaja v pokoj. Izrazil je tudi prepričanje, da inž. Prelovšek ne bo zdaj popolnoma odložil svojega dela, saj je po svojem temperamentu in delavnosti kljub številnim delavnim letom še mlad, temveč bo še vedno s svojimi bogatimi izkušnjami in nasveti služil mestu. Za njim sta se poslovila od g. direktorja predsednik društva, ravnatelj mestne klavnice g. Pestotnik Ivan ter član gradbenega odbora prof. inž. Hrovat Alojzij. Lepe poslovilne besede je naslovil na g. direktorja tudi dr. Rudolf Mole, ki je svoj govor koncipiral v verzih. Direktor inž. Prelovšek se je ginjen zahvalil govornikom ter vsem udeležencem za prisrčni poslovilni večer in zagotovil tudi še nadaljnjo svojo pomoč pri gradnji mesta Ljubljane. Nato se je razvil lep prijateljski večer, ki je pričal, da je bil direktor inž. Prelovšek med mestnim uradništvom priljubljen tovariš in prijatelj.

Usodno srečanje avtomobila in kolesa

Celje, 7. junija.

Danes dopoldne se je zopet zgodila blizu Laškega strašna nesreča, pri kateri je postal smrtna žrtev Rudolf Brečko iz Pečovnika pri Celju. Ta se je peljal v družbi nekega tovariša po cesti v Tremnerju, ko mu je privozil nasproti avtomobil, last g. ing. Schmidingerja iz Celja, ki ga je šofiral lastnik sam. Kolesar je krenil tik, preden je privozil od avtomobila, čez cesto, pri tem ga je zagrabil levi sprednji blatnik v čelo s tako silo, da mu je prebil lobanjo. G. ing. Schmidinger je avto z vso silo zavril in našel nesrečnega v nezavesti, nakar ga je naložil na svoj avtomobil in ga odpeljal v celjsko bolnišnico, kjer je kmalu izdihnil. Tragična smrt delavca je vzbudila med Celjani in tudi v Laškem mnogo pomilovanja.

Kolo Brečka je popolnoma pokvarjeno, pokvarjena je tudi svetilka na avtomobilu.

Celjske novice

Predavanja o obrambi pred zračnimi napadi. Mestno poglavarstvo bo priredilo več predavanj o obrambi pred napadi iz zraka s istočasnim predvajanjem filma. Predavanja bodo: v sredo 9. junija ob 18.30 v kinu »Union«, 12. junija ob 14.30 v kinu »Union«, v nedeljo 13. junija ob 9 dopoldne v kinu »Metropol«. Za dijake bo posebna predstava v četrtek 10. junija ob 14.30 v kinu »Union«. Vstopnine pri teh predstavah ne bo. Predaval bo g. kapetan Toš Franjo.

Nečloveško postopanje pastorka. V nedeljo so pripeljali v celjsko bolnišnico 51 letnega preizkuškarja Lončariča Josipa iz Planine, katerega je njegov pastorek 30. maja zvečer doma napadel, ga močno osuval po hrbtu in trebuhu in mu prizadejal poškodbe po levem očesu.

Franc Lederer in Frančiška Dee v romantičnem in jako zabavnem filmu

Princesa Casaba

— Romantična ljubezen, razkošje, duhovitost in veselost tega filma bo navdušila vse občinstvo. —

Premiera danes v kinu SLOGI

Spor na stavbi univerzitetne knjižnice

Ljubljana, 8. jun.

Na stavbi vseučiliške knjižnice, ki jo gradi podjetje Curk iz Ljubljane, dela skupno približno 150 delavcev, zidarjev, tesarjev in kamnosekov. Prejšnji teden so si skupno delavci med seboj izvolili zaupnika, toda o tem so zamudili obvestiti tudi podjetje. Obenem so delavci tudi izglasovali, da bodo v smislu zadnje uredbe o najnižjih mezdah ter o sklepanju kolektivnih pogodb uvedli na stavbi tako imenovano angleško soboto. O tem so obvestili tudi podjetje, ki pa je izjavilo, da na tako spremembo ni bilo pripravljeno ter zato ne more delavcem denarja izplačati prej, kakor popoldne ob pol 5, kakor druge sobote. Ta sklep je podjetje objavilo na stavbi s posebnim oznanilom.

Ze čez pol ure po objavi tega sklepa pa je podjetnik Curk bil telefonsko klican iz Delavske zbornice, da pojasni zadevo. Tudi Delavska zbornica je nato podjetnik Curk pojasnil, da pač ne more izplačati delavstva prej, ker pač nima še zbranega denarja. Podjetje je obenem ugotovilo, da se je iz stavbe brez vsakega vprašanja odstranil neki delavec, ki je šel obvestiti Delavsko zbornico o sklepu podjetja, ki ga je oznanilo na stavbi. Zato je temu delavcu podjetje takoj odpovedalo delo ter ga izplačalo. Obenem je podjetje odpustilo tudi delavca, ki je hotel popoldne narediti na stavbi zmedo s tem, da ni pustil, da bi bili delavci popoldne prenehali z delom ter ob enih zopet nadaljevali, marveč je siloma hotel, da bi delavci delali nepretrgoma do ene, potem pa bi nehali.

S tem pa je nastal na stavbi resen spor med delavstvom in podjetjem. Včeraj zjutraj so sicer prišli delavci na stavbo, toda niso pričeli z delom. Zahtevali so, da podjetje sprejme nazaj oba odpuščenca delavca. V spor so posegli tudi zastopniki delavskih strokovnih organizacij, ki pa so delavcem pojasnili, da njih postopanje nikakor ni bilo v skladu z najnovejšo uredbo. Zastopniki delavskih organizacij so pri podjetniku Curku posredovali, da bi delavcem ugodil in sprejel nazaj oba delavca, ki ju je odpustil zaradi samolastnega nastopanja na stavbi. Na to pa stavbenik Curk ni pristal ter je izjavil, da mora štiti zlasti svojo avtoriteto. Delavci so nato ob 10 dopoldne začeli zopet delati.

delavstvom končno kolektivno pogodbo, kakor je bilo v sporazumu določeno.

To igro pa je ostalo delavstvo privlačno sprejelo. Zato s shodom v Konjicah ni bilo nič, gospod Juvan iz Ljubljane pa bo moral premišljevati, da kje drugje uspe, ko mu je v Konjicah zaenkrat spodletelo.

Kulturni koledar

Valentin Müller

6. junija 1899 je umrl v Celovcu prvi vodja Družbe sv. Mohorja Valentin Müller. — Rodil se je 10. decembra 1816 na Medborovnici v Rožu. Gimnazijo in bogoslovje je končal v Celovcu. Višje bogoslovne študije je nadaljeval v Avguštinu na Dunaju. Leta 1840 je poučeval staro zavezo v bogoslovju. Potem je postal župnik, kanonik, vodja duhov, in dijaškega semenišča in od 1878 prodi- rektor bogoslovne učilnice. Od 1860, ko se je Družba sv. Mohorja preobnavljala, pa do svoje smrti je bil njen vodja. V tem si je pridobil veliko zaslug.

Jožef Ornič

7. junija 1859 se je rodil v Hrastovcu politik Jožef Ornič. Potem ko se je izučil pekarskega, si je odpravil v svet. Po svojem povratku se je naselil v Ptuj, kjer je kot župan (1894—1918) bogato izkoristil svoje znanje. Umrl je 11. marca 1925. V gospodarskem oziru je mnogo storil za Ptuj, vendar je s tem v mestu izredno ojačal nemški vpliv. 1896 je postal deželni poslanec. 1899 je ustanovil konzorcij, ki je začel 1900 izdajati za štajerske in koroške Slovence »Štajerca«. Nastopal je z izrazitim stanovsko-kmetijskim programom, zagovarjal je sodelovanje nemškega kmeta s slovenskim, pri tem pa je hote zakrival narodno-politična vprašanja. V času svetovne vojne je nastopal proti majniški deklaraciji. V narodnem oziru je na Štajerskem napravil veliko škode in zmede.

Jurij Kobe

8. junija 1807 se je rodil v Soderich pri Poljanah ob Kolpi narodopisec Jurij Kobe, gimnazijo je končal v Karlovcu, bogoslovje v Ljubljani. K. planoval je po raznih krajih, l. 1851 je postal župnik na Planini in l. 1855 v Catežu, kjer je tudi 29. junija 1858 umrl. V začetku je pisal v Danico Ilirsko, po letu 1844 pa izključno v Novice. Kobe je eden izmed prvih, ki se je pri Slovincih bavil z narodopisjem. — Marljivo je zbiral narodne pesmi, obenem pa proučeval razne druge narodopisne pojave v zvezi z narodno nošo, jezikom, gospodarstvom, pregovori in vražami. Slovence je seznanjal s srbskim in hrvaškim narodopisjem: Slovenski običaji, Zenitovanje in Dalmačiji poleg turške meje, Serbsko klagovanje za mrtvini itd. Zanimal se je tudi za splošni kulturni in gospodarski napredek naroda.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, torek, 8. junija: Medarđ. Sreda, 9. junija: Primož in Fel.

Nočno službo imajo lekarnar: dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6; mr. Hočevar, Celovška cesta 62 in mr. Gariš, Moste.

Drama: Zaprtlo. Opera: Zaprtlo.

Kino Union: Sree podzemeljske železnice. Kino Sloga: Princesa Casaba. Kino Matica: Condottieri.

KINO SLOGA
Premiera
Frano Lederer in Frančiška Dee
v zabavnem filmu

Princesa Casaba
Luis Trenker v veličastveni ljubavni romanči
Condottieri

Union
Danes zadnjikrat!
Gustav Fröhlich in Heli Finkenzeller
v prekrasnem filmu

Srce podzemeljske železnice
Najnovejši žurnali: Svetovna pariška razstava l. t. d., l. t. d.

Predstave danes ob 19.15 in 21.15 uri

Proslava spomina dr. Kramarja. Združena ruska društva v Ljubljani priredijo v sredo, 9. t. m. ob 20 v hotelu Tivoli spominski večer na čast velikemu češkoslovanskemu državniku dr. Karlu Kramarju. Slavnost bo otvoril univ. prof. dr. N. Bubnov z uvodno besedo, nato bo imel univ. prof. dr. E. Spektorski predavanje o dr. Kramarju. Vstop prost.

Slov. katol. akademsko starišinstvo priredi v nedeljo, dne 13. junija celodnevno izlet članov na Brezje in Bled. Odhod iz Ljubljane z vlakom ob 6 zjutraj. Po prihodu vlaka bo ob 8 na Brezjah sv. maša. Iskreno vabljeni tudi družinski člani naših gg. tovarištev. — Odbor SKAS.

Franc Schiffrer je basiet svetovnega kova. Dasi je še zelo mlad, vendar si je znal hitro pridobiti velik sloves v vsej Srednji Evropi, kjer ga kritika primerja s slavnim ruskim basietom Šaljaninom. V kratkem se bo podal na veliko koncertno in operno turnejo v Ameriko ter se poslovi od svojega rodnega mesta Ljubljane s koncertom v petek, dne 11. t. m. v veliki dvorani Filharmonične družbe. Spored poslovnega koncerta obsega razne operne arije ter koncertne pesmi domačih in tujih avtorjev. Vstopnice so v predprodaji v Matici knjigarni na Kongresnem trgu.

Sprejemni izpiti za I. razred na III. drž. realni gimnaziji v Ljubljani (za Bežigradom) bodo dne 25. in 26. junija. Prošnje za pripravitelje k sprejemnemu izpitu, naslovljene na ravnateljstvo in kolkovane s kolkom za 10 Din, se bodo sprejemale v ravnateljevi pisarni dne 22. in 23. junija. Prošnji se priložiti kretni list in šolski izkaz. Pri vložitvi prošnje bo vsak učenec izvedel, kateri dan in kje bo delal sprejemni izpit. Sprejemali se bodo učenci, ki so se rodili v letih 1924, 1925, 1926 in 1927. — Ravnateljstvo.

Ljubljansko gledališče
DRAMA. Začetek ob 20. uri.
8. junija, torek: »Cyrano de Bergerac«. Premijerski abonma.

OPERA. Začetek ob 20. uri.
8. junija, torek: zaprtlo.

Mariborsko gledališče
Torek, 8. junija ob 20. uri: »Trije vaški svetniki«. Red A.

Cestna dela v Ljubljani

Ljubljana, 8. junija.

Poleg drugih nujnih vprašanj, ki zadevajo skrb mestne občine, je tudi vprašanje ureditve, obnove in popravne cestnega omrežja. V mestu Ljubljani je cestno omrežje že kolikor toliko urejeno, vendar je še precej okrajev, kjer so po regulacijskem načrtu projektirane nove, potrebne ceste in ulice, da se spričo naraščajočega prometa povežejo posamezni predeli in se tako omogoči hitrejši promet iz enega dela v drugega, iz ene ulice v drugo. Vsega ni mogoče izvršiti danes, tudi ne še jutri, pač pa postopoma leto za letom.

O gradnji novih prehodov čez Ljubljanico in razširitvi Karlovskega mostu smo že poročali. Vsa omenjena dela bodo izvršena že letos. Bila so že razpisana in oddana najcenejšemu ponudniku v izvršitev. Enako pa se bodo gradile nekatere ceste, ulice, deloma se že grade, izvedli se bodo razni prehodi in popravila nekatere ulice in ceste, kjer je to potrebno in kolikor to predvideva letošnji mestni proračun.

Med cestnimi deli je treba omeniti predvsem gradnjo ceste Ljubljana-St. Vid, ki se bo gradila poleg na novo urejene tramvajске proge. K tem delom prispeva mestna občina okrog trideset milijona Din. Cesta bo tlakovana in asfaltirana ter bo z ostalim delom ceste, ki se gradi proti Gorenjski, gotovo ena najlepših cest v Sloveniji. Vzporedno s cesto in tramvajsko progjo je v načrtu gradnja ožje poti za pešce in ročne vozičke. Za to pešpot je predvidenih 160.000 din. Vendar so v zadnjem času nastale težave zaradi pretiranih zahtev posestnikov prizadetih zemljišč, ki nenadoma zahtevajo zdaj več, kot so se svojčas zavezali nasproti bivši občini Zg. Šiški. Bila pa bi resnična škoda, če bi morala zaradi tega spora izostati gradnja te potrebne pešpoti; na cesti sami se bo promet brezdvoma povečal in zaradi asfaltirane ceste bo vožnja razmeroma mnogo hitrejša, kar bo zelo neugodno za pešce, zlasti pa še za ročne vozičke. Upati je, da bo še pravočasno prevladala uvidevnost prizadetih posestnikov, da gradnja te poti ne pade v vodo.

Oblikovalci Rožnika in tivoljski sprehajalci so že dolgo želeli, da bi se zgradila lepša in zložnejša pot na Rožnik. Danes se cesta že gradi in bo od Drenikovskega vrha do Rožnika stekla lepa vozna in sprehajalna pot — sicer ne namenjena za vozove, pač pa za pešce. V primeru potrebe pa bo sposobna tudi za vozove. Tudi ostala pota na Rožnik bodo popravljena in urejena.

V mestu samem pa je omeniti gradnjo 12 m

široke promenadne ceste od glavnega vhoda v tivoljski park do začeta ceste v Rožno dolino. — Vprašanje dohoda iz Šiške v Rožno dolino je po stajalo z vsakim letom nujnejše, zlasti ker se mesto leto za leto bolj širi v Rožno dolino in pod Rožnik. Zveza je bila projektirana preko tivoljskega parka ob železniški progi, a njeno gradnjo je oviralo zemljišče, ki ga je imelo v zakupu društvo »Atena«. Po preteku zakupne pogodbe je zdaj to zemljišče prosto in se je gradnja ceste že pričela.

Ni manj nujna in potrebna je otvoritev Ilirske ulice (kot podaljšek Komenskega ulice na Fügnerjevo ulico). Ves predel med Taborom in Sv. Petra cesto ter Fügnerjevo ulico je bil tako rekoč zaprt, ovinek na obeh straneh iz Komenskega ulice v Fügnerjevo ulico pa silno velik. Z otvoritvijo Ilirske ulice pa bo ta kompleks prerezan in tako olajšan dostop iz Komenskega v Fügnerjevo ulico. Za napravo novega cestnišča in kanala je predvidenih 137.000 din.

Enako važna in potrebna podaljška je Kersnikova ulica med Gosposvetsko cesto in Pražakovo ulico; podaljšek te ulice se že gradi in bo kmalu odprt prometu. Regulirala in podaljšala se bo Askerčeva ulica (med Gorupovo in Emensko cesto). V ta namen je bila s sklepom predzadnje seje mestnega sveta odkupljena Jelačinova hiša, ki je ovirala regulacijo te ulice. Ta hiša se bo začela podirati meseca avgusta. Normalni profil te ceste se gradi iz milijardnega kredita za javna dela, občina pa prispeva, v kolikor pridejo v poštev stroški za izboljšanje oziroma olepšanje ulice.

Poleg navedenih del so v načrtu še razna druga cestna dela, kot popravila, razni podaljški n. pr. podaljšanje ceste VI v Rožno dolino, dalje razne obnove, tlakovanja cestnišč (n. pr. pred cerkvijo Srca Jezusovega), itd. Na trgu bodo popravljene nekatere stari spomeniki, kot spomenik na Sv. Jakoba trgu. Za napravo novih in obnovo starih hodnikov je določenih 180.000 din. Samo za ureditev hodnikov ob Dunajski cesti je določenih 100.000 dinarjev (poleg prej omenjene vsote) in še posebej za ureditev hodnikov ob sejmishču na Poljanski cesti 15.000 Din. Za nabavo posipalnega materiala in stroške posipanja pa je predvidenih 1.400.000 din.

Iz vsega tega je razvidno, da je tudi vprašanje gradnje, popravne in obnove cest poleg ostalih gradenj, ki jih bo v tekočem proračunskem letu izvedla mestna občina Ljubljana, prišlo letos v precejšnji meri do rešitve; to pa je seveda le etapa v celotnem načrtu izboljšanja in izgradnje modernemu prometu odgovarjajočih mestnih komunikacij.

Velik program naših kolesarjev

Belgrad-Sofija, Ljubljana-Trst

Letošnje leto je za kolesarje tako bogato kot doslej še ni bilo nobeno leto. Veliki programi za naprej, pravkar izborna uspeha kolesarska etapna dirka križem po Sloveniji in Hrvaški, dokazujejo obširno in velikopotežno delavnost kolesarjev.

Komaj teden dni po etapni vožnji po Sloveniji in Hrvaški nastopijo naši dirkači drugo tridnevno etapno dirko Belgrad—Sofija, ki jo prireja belgrajski časopis »Vreme«. Te kolesarske dirke se udeležijo od vsake kolesarske podzveze po dva najboljša dirkača. Tako bodo Slovenci zastopani po Bricleju in Gartnerju (Ljubljanska podzveza) ter Rozmanu in Gregoriču (Mariborska podzveza), Avgust Prosinek tekmuje za zagrebško podzvezo. Vsi naši tekmovalci so že ves teden v letovišču Arandjelovac, kjer so se v popolnem miru pripravljali na tekme. Poleg jugoslovanskih dirkačev bo tekmovala tudi številna ekipa Bolgarov.

Po programu je bil start te etapne dirke danes ob 10 dopoldne na Terazijah na startni znak ministra g. dr. Rogiča. Dolžina cele proge Belgrad—Sofija znaša 416,5 km. Vendar je celotna proga razdeljena na tri etape, tako, da bodo prevozili dirkači prvi dan 122 km, to je progo do Kragujevca. Jutri nadaljujejo kolesarji svojo pot po moravski dolini, skozi Aleksinac in mimo Čelekule do Niša. Proga je dolga 140,5 km.

Tretji in zadnji dan te vodi proga od Niša po romantični in zanimivi poti do Caribroda, kjer prestopijo dirkači našo mejo. Na meji bodo pričakovali dirkače bolgarski kolesarji in jih spremili do Sofije. Proga od Niša do Sofije je najdaljša in znaša 154 km. V Sofiji bo dirkačem pripravljen velik sprejem in bodo vozili po treh največjih sofijških cestah. Dirkači bodo ostali v Sofiji do 13. junija; ta dan bodo na dirkališču tudi velike kolesarske dirke, katerih se bodo udeležili tudi jugoslovanski dirkači. Naslednji dan se vračajo naši dirkači domov.

Za dirke so razpisane krasne nagrade. Tako bo dobila zmagovalna ekipa lep srebrni pokal našega ministristva za telesno vzgojo. Prvi štirje placirani tekmovalci bodo dobili darila v vrednosti 1500 Din, 1000 Din, 800 Din in 500 Din. Poleg teh nagrad so razpisale darila tudi posamezne občine, skozi katere bodo vozili dirkači. Mesto Kragujevac daje za zmagovalca srebrni pokal, Paraćin stekleni servis, srebrni pokal pa podari zmagovalcu tudi niška občina.

Našim slovenskim kolesarjem želimo na dolgi poti mnogo sreče in uspeha in upamo, da bodo tudi topot dokazali, da je naš kolesarski šport na višini. Po uspehih, ki so jih dosegli na mnogo daljši poti po Sloveniji in Hrvaški, smo prepričani, da bodo uspeli tudi na dirki Belgrad-Sofija.

Tudi ljubljanska podzveza ne zaostaja

Ni manj ni v svojih načrtih podjetna tudi ljubljanska podzveza. Za 50 letnico kolesarskega

Težka nesreča motociklista

Kamnik, 6. junija.

Strojnik Bonačeve elektrarne na Duplici gospod Ničman si je okrog 5. ure popoldne izposodil lahko motorno kolo. Ravno na Duplici, nasproti imenovane elektrarne, kjer je Ničman v službi, se mu je zgodila težka nesreča. Med vožnjo je opazil, da motor nima pravičnega glasu ter skušal napako med vožnjo popraviti, toda med tem je nehote motor zavril, da ga je vrglo čez krmilo. Pri padcu se je po glavi tako nesrečno poškodoval, da je na mestu nezvesten obležal. Zaradi zvežajoče rane od sredine čela proti desnemu ušesu je izgubil tudi mnogo krvi. Prvo pomoč mu je nudil g. dr. Polec Julij iz Kamnika, naker je privedel tudi rošilni avto iz Ljubljane ter ponesrečenca odpeljal v bolnišnico.

Sreda, 9. junija ob 20: »Trije vaški svetniki«. Red B.

Četrtek, 10. junija ob 20: »Kocert Prelovčevega vokalnega kvinteta«. Red A.

Od tu in tam

Društvo za dviganje potopljenih vojnih letal je ustanovilo v Šibeniku. Oblasti so društvu že izdale potrebna dovoljenja, da bodo z delom takoj začeli. — Najprej se bodo lotili stare avstrijske oklopnice »Sent Istvan«, ki je bila potopljena v svetovni vojni blizu Pašmana. Ladjo bodo potem prodali kot staro železo. Prav tako se bavijo z načrtom, da bi dvignili italijansko vojno ladjo »Etno«, ki se je potopila pri Dugem Otoku in nemško podmornico št. 16, ki se je potopila pri otoku Visu.

Tramvaj je včeraj v Zagrebu povozil 63 let staro hišno posestnico Olgo Zadravec. Zadravecova je šla brezskrbno preko ceste, ko se je nenadno znašla pred drvečim tramvajem. Tramvaja ni bilo mogoče ustaviti zaradi premajhne razdalje in tako preprečiti nesreče. Tramvaj je starko povozil, da je zgodbila težke poškodbe, ki jim je v bolnišnici kmalu po prevozu podlegla.

Dan, preden se je hotel oženiti, je padel policiji v roke znani zagrebški vlomilec Ivan Klinc. Na policiji so ga že ponovno imeli v precepu, ker se je z dvema tovarishma prevečkrat pregrešil proti tuji lastnini. Nazadnje so ga imeli v zaporu, pa je zbolel. Poslali so ga v bolnišnico, vendar je od tam pobegnil v svobodo. Pa se je spet lotil starih poslov, obenem pa našel pošteno dekle in se z njimi dogovoril za ženitev. Vse načrte pa mu je prekršila policija, ki ga je prišla.

Zaradi petnajst dinarjev dolga je padel v vasi Mahovu pri Sisku pod nožem kmet, oče treh otrok. Ubil ga je pa bogat kmet. V nedeljo je bila vaska gostilna precej polna. Med gosti sta bila tudi kmet Stefan Bjelevar in bajtar Jandra Kuštreba, vendar sta sedela vsak za svojo mizo. Proti večeru je Jandra odšel iz gostilne, ko pa je zunaj srečal dva neznanca, ju je poprosil za cigareto. Takrat pa je k njemu pristopil bogati Stjepan in ga vprašal, kdaj mu misli vrniti petnajst dinarjev dolga. Jazen, da ga je ob taki priliki terjati, je Jandra butnil Stjepana. Ko se je pa zbal Stjepanovega noža, je pobegnil proti Savi. Toda Stjepan ga je tudi tam poiskal in z nožem prerezal vrat. Smrtno ranjenega ga je še vsega zmrcavril. Stjepan se je po krvavem zločinu sam javil oblastem.

Zaradi tamburice sta se stela v vasi Nježica pri Slavonki Požeži Dragan Ranisavljević in Dušan Vujasinović. Dušan je zahteval od Dragana, naj mu posodi tamburico. Ker mu je ni hotel dati, si jo je poskušal izvoziti s silo. Dušana pa je to tako jezilo, da je zgrabil sekirino in z njo Dragana udaril s topim delom po glavi. Dragan je padel, ko se je pa jel dvigati, ga je Dušan potolkel spet na tla. Udarci so bili tako hudi, da je Dragan v nekaj minutah umrl. Sodisce je Dušanu prisodilo štiri leta robije.

V mariborski bolnišnici je izvršila banska uprava zaradi poslednjih dogodkov preiskavo. Posledica preiskave je bila, da je banska uprava razrešila službe primarija dr. Josipa Benčana, na njegovo mesto pa začasnno postavila asistenta dr. Skaličevca. Obenem je dala banska uprava do nadaljnjega zapreti porodnišnico ter se sprejemajo le ženske v skrajni sili.

Pri Bosanski Kostajnici se je na paši pobil do smrti 5 letni Pašan Suljić. Pašel je čredo ovac. O mraku se je vračal domov. Ovce je imel povezan med seboj z vrvi, ki je pa ni držal v rokah, temveč si jo je navezal okrog pasu. Nepričakovano pa se je neki pes zaletel med ovce in jih splašal. Ovce so potegnile za seboj tudi Pašana ter ga vlekli na vrvi po tleh. Vsega pobitega so ga privlekli do doma, kjer mu pa že več niso mogli pomagati. Deček je ranam podlegel.

Tatu so linčali v Tenjskem Antunovcu pri Osijeku. Brezposelni delavec Abid Bošnjaković je s svojim tovaršem prišel v vas, da bi si kaj izprosil. Ko je stopil v hišo delavca Grubišića, jo je našel prazno. Ko je zagledal v hiši torbo in v njej kos obleke, je že stegnil roko, da bi jo pobral. Toda ta hip je stopil v hišo delavec Grubišić. Brz je poklical sosedo na pomoč. Bošnjaković je se pobegnul, prijel pa so njegovega tovariša. Kmetje so ga začeli neusmiljeno pretepali. Potolkli so ga tako hudo, da je nezvesten obležal na tleh.

Danes dopoldne se je začela kolesarska tekma na progi Belgrad-Sofija. Pot je dolga 420 kilometrov in jo bodo tekmovalci prevozili v treh etapah. Najprej bodo vozili do Kragujevca. Druga etapa pelje od Kragujevca do Niša, tretja pa od Niša do Sofije. V Sofijo bodo pripeli že v četrtek dopoldne. Slovenci so dostojno zastopani na tekmi. Od domačih bodo tekmovali Ljubljana Gartner in Briclej ter Mariborčan Stefan Rozman, dalje pa tudi državni prvak Avgust Prosinek, ki biva sicer v Zagrebu, je pa Slovenec, doma iz Brezice. Vsi pričakujejo, da bodo slovenski kolesarji dostojno zastopali naš kolesarski šport.

Avtomobil se je vžgal šoferju bogatega somborskega veletrgovca Steinfelda, ko je vozil z brzino 100 kilometrov na uro. Plamen je bušnil tako naglo, da se je šoferju vnela obleka. Zaradi velike brzine, s katero je vozil, ni mogel takoj ustaviti vozila. Nazadnje mu je le uspelo. Skočil je iz avtomobila in odstranil bencinsko kanto, da ne bi nastala eksplozija. Nato je pa še sam skočil v obcestno lužo, da je pogasil ogenj na svoji obleki. Avtomobil, čisto nov, je zgorel.

15. junija bosta menda že uvedeni značni progi Rim—Belgrad preko Splita in Milano—Trst—Zader Split—Dubrovnik—Kri—Atene. Pogajanja med obema državama še trajajo, vendar upajo, da jih bodo zaključili že do 10. t. m. Prva proga Rim—Belgrad bi šla sicer preko Splita, vendar pa v Splitu ne bi bilo nobenega postanka. Na drugi progi do Trsta bi vozilo letalo, naprej proti Splitu in Dubrovniku pa amfibija, ki lahko pristaja na suhem in na vodi.

Jugoslavija bo čez dvajset let največji proizvajalec svinca na svetu. Tako je izjavil Philips, predsednik angleške rudarske družbe »Central Mining Company«, ki ima v rokah skoraj vse jugoslovanske evincene rudnike. Philips je utemeljil svoje prerokovanje s tem, da bodo Angleži dvignili proizvodnjo v Kopaniku za 120.000 ton, a v Zletovu za 110.000 ton letno.

V Strumiškem okraju je Bata do sedaj kupil že 700 hektarjev plodne zemlje, na kateri bo uredil veliko plantažo za gojitev industrijskih rastlin. — Bata plačuje hektar po 300 dinarjev. Kmetje, ki so zemljo prodali, se bodo morali še do konca tega meseca izseliti. Tako bodo morali vsi kmetje zapustiti vas Hamazali.

Strupeno kačo so vtaknili neznanec v predal mize župana v Starem Mejanu pri Sanskem Mostu. Može je trgovec in je vprav stregel strankam, ko mu je nekdo vtaknil kačo v odprt predal, v katerem je bil tudi denar. Ko je hotel trgovec vzeti denar, je prestrašen odskočil, ker je zagrabil za kačo. Praznoveren, kakor je, kačo ni ubil, mišlec, da mu prinaša srečo.

Podružnici Slov. doma

v Ljubljani:

Miklošičeva cesta 5

Tyrševa cesta (Poštni dom)

Bacili v službi tehnike

Če upoštevamo dejstvo, da se po najrazličnejših tovarnah vedno bolj zamenjava živa človeška sila in delo človeških rok s stroji, bi morda kdo le upravičeno trdil, da je pot moderne tehnike tako rekoč od živega k mrtvemu. Delo, ki ga opravljajo mrtvi stroji, je postalo vedno bolj upoštevano, vsaj med onimi, ki tega dela prej niso nikoli sami opravljali, med tistimi, ki gledajo, kako bi si čim hitreje nakovali dovolj premoženja in jim je v tem boju za materialnimi dobrinami postalo še tako pridno delo delavskih rok — prepočasno. To so na eni strani suhi, mrzli računi velepodjetnikov, ki so rodili toliko socialnega zla med najnižjimi delavskimi sloji, na drugi strani pa so našli nekako »opravičilo«, češ da s temi črdivitimi uspehi le triumfira moderna tehnika, da je to trijumf človekovega razuma, triumf talentov, ki jih mora človek izrabiti in ne zanemarjati, ker jih je zato prejel.

Da pa stroj izpodriva človeka pri delu, to je le delni pojav, ki ga je rodila tehnika. Vendar pa je postal toliko usoden, da se marsikdo še sprašuje, če je sploh še mogoče napraviti korak nazaj. Zelo so padli tudi poizkusi, kako bi se postavila v službo moderne tehnike spet nazaj nedosegljiva, čudovita sila, ki jo kaže življenje živih bitij, in kako bi nadomestila mrtvi stroj.

Sem spada brez dvoma tudi poskus dunajskega profesorja Molša, kako bi pojačal svetlobo, ki prihaja od svetlečih se bakterij in kako bi to svetlobo porabil v praksi. Veliko stremenje najodličnejših fizikov gre posebno v zadnjem času za tem, kako bi dobili luč, ki bi samo svetila in ki ne bi pri tem izžarevala tudi toplotnih žarkov. Da n. pr. električni ali kakšne druge svetiljke ne izžarevajo samo svetlobnih žarkov, o tem se lahko vsak prepriča čisto enostavno, če takšno svetiljko samo malo potipa. Žarnica ali steklo na petrolejski svetiljki postane po kratkem času tako vroča, da včasih celo roka več ne vzdrži. Električni tok se torej pretvarja le deloma in sicer celo v zelo majhni meri v svetlobo, vse drugo se izrablja brez koristi v toploto, ki se porazgublja. Seveda imamo na drugi strani električne naprave, ki je njihov namen le proizvajanje toplote in niti v najmanjši meri ne razsvetljuje. Tako n. pr. pri električnih likalnikih, električnih pečeh, štedilnikih itd.

Stroj, ki živi

Najidealnejša bi bila gotovo žarnica, ki bi izžarevala samo svetlobne žarke, pri tem pa se niti v najmanjši meri ne segrela. To bi bila tako imenovana »mrzla luč«. To tehnično vprašanje je vsaj deloma tudi že rešeno, čeprav do danes še nimamo od tega izuma nobene praktične uporabe. Vedno za nečem novim stikajočemu človeku, ki vedno etika za nečem novim, so topot prikočile na pomoč bakterije, živi organizmi, ki svetijo. Že pred nekaj desetletji se je začel profesor Molš pečati z mislijo, kako bi praktično izrabil na videz pošastno svetlobo živih bakterij. V ta namen jih je celo redil. Takrat se je prvič tudi rodila misel, kako bi se dalo napraviti luč, ki bi samo svetila in od katere ne bi prihajali tudi nekoristni toplotni žarki. To se je temu znanstveniku tudi že takrat posrečilo doseči. Bakterijska luč svetli, ne da bi bilo treba neprestano dovajati kak tok, ga prekinjati in stikati, to pa je tudi razsvetljava, ki ne bi mnogo stala. Njena svetloba je tako močna, da je mogoče ob taki mrzli luči brati. Toda, bila je to le novost, ki je pokazala uspeh samo v znanstvenem svetu, v praktičnem življenju pa za to ni

nihče vedel, kaj šele, da bi to pridobitev izkoristil. Tako je ostalo vse do današnjih dni, ko se je znova sprožilo vprašanje po praktičnem izkoriščanju »mrzlih« bakterijskih svetilk. Ta uporaba naj bi ne bila samo v tem, da bi se morda nadomestile sedanje električne svetilke, saj si je to v resnici težko misliti v sedanjem času, ko vsa tehnika tako rekoč sloni na električni energiji. Začeli pa so delati neke druge poizkuse, namreč, kako bi se s pomočjo teh svetlikajočih se bakterij napravil svetilni plin nestrupe. Tehnika, ki sloni na neživih snoveh, v tem pogledu ni mogla več naprej. Današnje izkustvo je zapisalo stavek, da se je na mrtvi točki »mrtve« tehnike rodilo znova življenje. Gotove bakterije imajo sposobnost, da ob svojem življenjskem procesu uničujejo strupenost svetilnega plina in iz njega napravljajo druge, neškod-

Afrikanec, ki je predstavil divjake kulturnemu svetu

V Ameriki je izšla knjiga, ki jo je napisal nek črnski poglavar iz Južne Afrike in v kateri gotovo najbolj verodostojno opisuje življenje, ki se odigrava v afriških predelih, kamor je le redkokdaj zašel kulturni Evropec. Knjiga je prevedena tudi v nemščino.

Poglavar Nyabongo-izobraženec

Ta črnski poglavar se piše Akiki Nyabongo in pripada kraljevi hiši enega najzanimivejših ljudstev na svetu. Njegova domovina je južna Vzhodna Afrika, tam blizu zemeljskega ravnika neke. Razmeroma zelo pozno so Evropci prišli v te kraje in to je menda tudi vzrok, da so se običaji in vsi način življenja tako dolgo časa ohranili v oni pravi obliki in se nemočno razvijali brez tujega, kulturnega vpliva. Prebivalstvo v tem delu afriškega sveta ima čisto svoj način življenja in mišljenja. Tam poznajo med drugim svojevrsno zdravilstvo, kakršnega ne dobiš nikjer drugod. V veljavi je tudi mnogoženstvo, kajti po mnenju teh črncev, je to popolnoma naravna stvar in celo nujno. Mnogoženstvo pa je dobilo tako močno oporo gotovo precej zaradi tega, ker se celo ženske same z največjim navdušenjem potegujejo za to, da ga kdo ne bi iztrebil. Boj proti mnogoženstvu je postal precej oster in očiten prav za prav šele tedaj, ko so se tam ustavili britanski in afriški misijonarji. Vsi poizkusi, da bi mnogoženstvo pri tem divjem ljudstvu odpravili, pa dosedaj niso imeli še skoraj nikakega uspeha. To je ljudstvo, kateremu pripada poglavar Akiki Nyabongo. On sam je študiral na evropskih in ameriških visokih šolah, govori dobro angleško, zelo dobro je podkovan celo v znanju tuje literature. Baval se je za časa svojega študija mnogo s filozofijo, psihologijo, metafiziko in z zgodovino verstev.

Ob tem njegovem znanju je gotovo knjiga, ki jo je napisal ta črnski poglavar o svojem življenju, še bolj zanimiva. Obenem je ta knjiga tudi sijajno zrcalo, v katerem se v jasni luči zrcali življenje divjega afriškega plemena in njegova domovina.

V tej nepoznani afriški deželi je nastopilo pravo razdobje takrat, ko so se naselili tam prvi tujci, pa naj so prišli tja iz tega ali onega razloga. Med temi so bili predvsem misijonarji, ki so bili gotovo prvi znanilci tuje civilizacije. Od tedaj so se za te pokrajine začeli zanimati tudi

ljive kemične spojine. Morda je tudi to vzrok, da včasih naletimo na svetilni plin, ki ni strupen.

Bacili spreminjajo dušik v beljakovine

Bakterije na splošno vsak smatra za vse prej, kakor pa za nekaj koristnega. Pa je vendar znanost dokazala, da je bilo prvotno mnenje glede tega dostikrat zmotno. Večina najbrž tudi ne ve, da igrajo pri pravilni pripravi toliko čislane jogurta veliko vlogo ravno bacili. Še manj pa je morda znano, da je ena sama vrsta bakterij zmožna spreminiti dušik, ki je v zraku, v beljakovino. To bi se z drugimi besedami lahko reklo — v kruh. To so bacili, ki žive na koreninah gotovih rastlin. To se pravi, pod zemljo. Lahko si vsak predstavljajo, kakšne spremembe bi utegnilo v praktičnem življenju roditi dejstvo, da bi s pomočjo teh bacilov začeli naenkrat pridobivati iz zrakovnega dušika beljakovine. To bi bil v resnici za človeka »kruh iz zraka«.

drugi, med katerimi je bilo gotovo največ znanstvenih raziskovalcev, manjkalo pa seveda tudi ni ljudi, ki jih je sem privedla slaba po čisto navadnem pustolovstvu. Uganka teh dežela se je počasi le zazdela resljiva, kako pa je do tega prišlo, čeprav razmeroma zelo pozno, nam najboljšje zna povedati Nyabongo sam v svoji knjigi. V njej pa je poleg kar najbolj mogoče natančnega opisa tamkajšnjega življenja, šeg in običajev, verstva in bojev, tudi polno pristnega humora doslej še malo znanega afriškega rodu.

Mož s 375 ženami

Daljša poglavje je v svoji knjigi posvetil Nyabongo tudi družinskemu življenju in posebej razmerju, ki vlada pri tem ljudstvu med možem in ženo, oziroma ženami. Tu vlada, kakor smo že omenili, mnogoženstvo. Cim mogočnejši je kak poglavar, tem več žena mora imeti. Po mnenju tega ljudstva to zahtevata poglavarjeva čast in njegov ugled. Tako pride včasih do zanimivih zborovanj, ki jih sklicuje in se jih tudi udeležijo samo žene, le poglavar ima od moških dostop. Kadar so ob takšnih prilikah žene zbrane, dostojanstveno odloži poglavar svojo pipo v znak spoštovanja, ki ga ima do svojih žena. Ob takšnih primerih ima vedno nekaj od najspodobnejših in odličnejših žena tudi primerne govore ob navzočnosti svojega poglavarja. Takole n. pr. govori katera od njih:

»Naš soprog! Ti si bogat, toda tudi me smo bogate! Ubog si, prav tako pa smo uboge tudi me. Ko si pred meseci nekoč prišel z bojišča, si nam pripovedoval, da je bilo ubitih tisoč ljudi, ki so bili vsi moji. Tudi to si povedal, da ste se prav zaprav bojevali za prazen nič. Na vsak način je gotovo, da nisi vedel za vzrok, zakaj ste se bojevali. Može, ki so na tem bojišču padli, pa so vendar imeli precej lepih žena. Mnogo teh se je moralo zateči spet k svojim staršem. Ti pa si v tem oziru reven. Vsega skupaj jih imaš komaj tristo pet in sedemdeset. Ali mar ne bi mogel vzeti še nekaj žena, da boš imel vsaj nekaj kristi od onega vojskovanja? Ti nisi vedel, zakaj je vojna sploh nastala. Prepričana sem in z menoj vred tudi — tako mislim — ostale moje tovarišice, da boš lahko poročil še nekaj žena od onih bojevnikov, ki so padli na bojišču. Vsaj nekaj takšnih, ki se ti bodo dopadle. Vzemij jih vsaj petdeset še, ali če moreš, sto. Premoženja imaš dovolj, da bi jih lahko vzel še tudi sto petdeset. Gotovo se nam ne bo slabše godilo, kakor se nam pa godi zdaj. To je prošnja, ki se z njo obračam ob navzočnosti svojih sožena nate.«

Neka druga žena pa je svoj govor zaključila takole: »Mislim, da moremo me vse govore naše tovarišice samo odobravati! Naš mož mora ta naš klic spoštovati. Zanj se spodobijo, da ima več žena, kakor dosedaj!«

Taki prizori se morejo odigravati pač le tam, kjer žive še najbolj primitivni, najbolj divji ljudje, v deželi, ki je bila za kulturni svet do zadnjih časov zaprta, nedostopna. Pojem, ki ga imajo ti ljudje o življenju, je v samem temelju čisto drugačen, kakor pa smo ga vajeni ali ki ga vsaj poznamo Evropci. Vse življenje uravnajo tam popolnoma drugačni zakoni, drugačni običaji, ki pa so tamkajšnjim ljudem morda nič manj sveti, kakor so sveti in važni oni, ki si jih je zase zapisal kulturni svet.

Knjiga afriškega poglavarja Nyabonga je v tem oziru gotovo prinesla marsikaj novega o doslej tako malo znanih srednjih afriških pokrajinah in njihovih prebivalcih. Toliko več pa je vredna tudi zaradi tega, ker jo je napisal sam Afrikanec, ki

gotovo slika življenje divjega afriškega ljudstva takšno, kakršno je v resnici, in je zato ni napolnila morda gola fantazija in domnevanje.

Ljubljanski velesejem

Domača industrija umetnega kamna in marmora je prinesla popoln preobrat v gradbeno stroko. Prej smo bili pri nabavi umetnega marmora in raznih plošč za tlak in oblaganje sten navezani na uvoz iz inozemstva, zato so bile cene temu blagu tudi zelo visoke. Danes je vsakemu projektantu omogočeno, da z domačim izdelkom dá zgradbi dekorativen izgled in za nizko ceno higijenično notranost. Izdelki te industrije so v bogati izbiri razstavljeni na Ljubljanskem velesejmu od 5. do 14. junija.

Mens sana in corpore sano! — Zdrav duh v zdravem telesu! Le tedaj boste zmogli vse napore vašega dnevnega umskega dela v pisarnah in drugod, če boste tudi vašemu telesu posvetili potrebno pažnjo. Nepretiran šport ali kratek izlet v prosto naravo vas bo popolnoma osvežilo! Na Ljubljanskem velesejmu od 5. do 14. junija so mnoge naše trdnje razstavile zelo praktične in cenene pripomočke za gojitev telesne kulture. V oddelku za motorna vozila pa boste našli gotovo svojemu okusu in žepu primerno vozilo, ki vas bo varno in hitro preneslo v osvežujočo naravo.

Pravo domačnost in ugodje zna v stanovanje pričarati edino gospodinja, ki ceni preproge. Zato bo vsem našim gospodinjam in tudi darenjivim gospodom ustrezno na Ljubljanskem velesejmu od 5. do 14. junija, kjer preproge razstavlja 15 razstavljalcev. Spet bomo občudovali in primerjali harmonije narodne ornametike na naših narodnih preprogah, ki jih izdelujejo v Sarajevu, Splitu, Pirutu, Banatu in drugod, na drugi strani bomo pa uživali lepoto pristnih perzijancev, a tudi apartnost preprog z modernim dekorjem. Za veliko razstavo pohištva bodo preproge gotovo najdobrodošlejšje dopolnilo.

Novost na spomladanski velesejski modni reviji je ta, da občudovalce modnih kreacij in občudovalce grazičnih manekenov med posameznimi točkami revije zabavajo izvrstni artisti z izbranim veselemim programom. Tako je variete združenje z modno revijo, ki spet prikazuje viške nadarjenosti in dobrega okusa naših slovečih modnih salonov, iznajdljivih modistik, čevljarjev in čevljaric, frizerjev in drugih opleševalcev ženskega sveta. Na modni reviji pa vidimo tudi najinejše moderno perilo in dražestne kopalne obleke, a krajšaki saloni prikazujejo, da lahko popolnoma ustrezijo vsakemu gentlemanu. Kar se naše oblačilne stroke tiče, trdimo brez skrbi, da resnično z uspehom tekmujejo z dragim inozemstvom.

Pletilna industrija se je pri nas sicer lepo razvila, vendar pa le s težavo prenaša težke čase ter zato mora stremeti z izpopolnitvijo na vseh straneh. Posebno ugodna prilika za to je na spomladanskem Ljubljanskem velesejmu od 5. do 14. junija, kjer najznamenitejšje specialne trdnje kažejo in tudi predvajajo izredno veliko izbiro najbolj praktičnih, najbolj ekonomičnih in najnovejših pletilnih strojev, zlasti nemških, švicarskih in švedskih znamk.

Radio

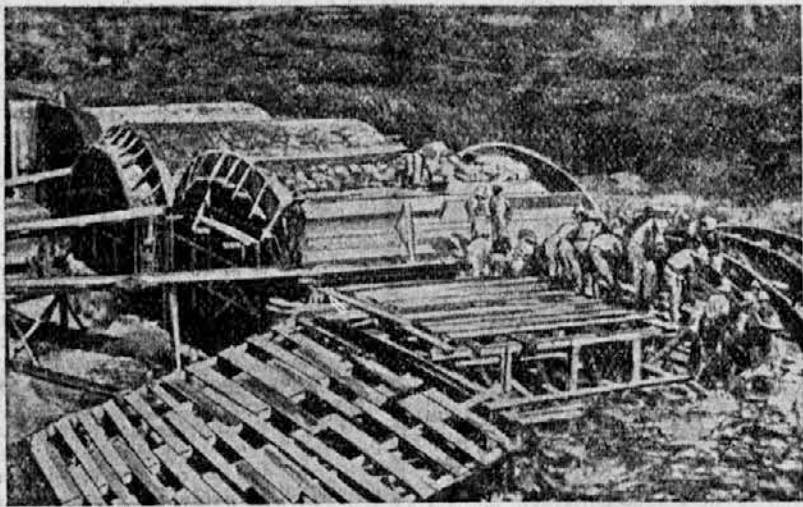
Podroben program ljubljanske in vseh evropskih postaj dobite v najboljšem in najcenejšem ilustriranem tedniku »Radio Ljubljana«. ki stane mesečno samo deset dinarjev. —

Programi Radio Ljubljana

Torek, 8. junija: 12. Edvard Grieg: Peer Gynt suita (plošče) — 12.45 Vreme, poročila — 13. Čas, sporod, obvestila — 13.15 Pesnice drobne o nežnih stvarih nekaj za srčke in nekaj za smeh (Jožek in Ježek) — 14. Vreme, borza — 19. Čas, vreme, poročila, sporod, obvestila — 19.30 Nac, ura — 19.50 10 minut zabave — 20. Oskar Nedbal: Od bajke do bajke, potpuri iz baleta (plošče) — 20.10 Psihoanaliza v luči sodobne slovenske filozofije (g. prof. Emil Horvat) — 20.30 Vijo-linski koncert ge. prof. Jožice Kale pri klavirju g. prof. M. Lipovšek — 21.15 Šrnel Vindobona (plošče) — 21.30 Radijski orkester — 22. Čas, vreme, poročila, sporod — 22.15 Radijski orkester. Konec ob 23.

Drugi programi

Torek, 8. junija: Belgrad: 19.30 Violina — 20.20 Romunske pesmi — 21.10 Orkestralni koncert — Zagreb: 20.30 Koncert Hrvatskega glasbenega društva — Dunaj: 19.40 Pester koncert — 20.40 Vokalni koncert — 22.20 Mozartove serenade — 23.15 Plesna glasba — Trst-Milan: 17.15 Violina — 21. Opera »Wally« — Rim-Bari: 21. Pihala — 22.20 Komorna glasba — Praga: 19.30 Vojška godba — 20.05 Pester koncert — 21.05 Orkestralni koncert — 22.20 Sonatni koncert — Varkava: Königsberg-Köln: 20. Operni odlomki — 21.55 Plesna glasba — Stuttgart: 20.10 Vojška godba — Strasbourg: 21.15 Opereta — Bukarešta: 20.10 Salonski orkester — 21.45 Romunska glasba.

Graditev cest v Abesiniji hitro napreduje. Slika predstavlja most na cesti Addis Abeba—Asmara

11

LJUBEZEN, KI UBIJA

Mati je bila v drugem zakonu srečna. Ljubila je in moč jo je ljubil. V gospodu Termondu je našla človeka, ki bi mu bila dala vse najboljše, kar je imela od svojega življenja. Meni bi bila dala tudi vse. Bil sem njen sin. Zdelo se ji je popolnoma naravno in umevno, da bo tisti človek, ki ga ljubi ona, ljubil tudi njenega otroka.

In res. Gospod Termond je bil zame prav za prav buden varuh, na katerem nisem na zunaj našel nič, kar bi bil grajal. Saj je kar najbolj pazljivo skrbel za mojo vzgojo. Najel mi je, kljub temu, da sem bil v zavodu, učitelje za vse stvari. Učil sem se sabljanja, jahanja, plesanja, godbe in tujih jezikov. Ves čas se je briga za vse drobne in nepomembne malenkosti. Moj rojstni dan smo vedno slavnostno praznovali. In še vse polno takih malenkosti, ki so očitno pričale o njegovi pozornosti do mene.

Po naravi je bil Termond jako gospodovalen in oblasten. Kadar je govoril z menoj, ni nikdar zapovedujoče povzdignil glasu. Niti enkrat se ni po svoji poroki niti za las pregrešil proti vljudnosti, ki jo je kazal v občevarju z menoj in ki jo je mati imela za dokaz najgloblje spoštovanja in vdanosti do sebe.

Kakšen sem bil pa jaz do njega?

Da povem na kratko: Nisem ga mogel trpeti. Nisem mogel povedati zakaj, in sem

molčal. Vedno samo molčal.

Kako si je razlagala mati to, da sem vpričo očima tako tih in nem, da se za nič ne brigam, kar pove on, da se držim tako daleč od nje, kadar je on zraven? Mislila je, da sem sebičen in trd otrok. In kadar sem bil pri nji, je njena navzočnost tako vplivala name, da sem bil za takrat prepričan, da sem res tak. Krčil in zvijal sem se kakor preplašena žival. Zakaj mi ni prizanašala s temi preizkušnjami, ki so bile krive, da sva si bila po duši in po srcu vedno bolj daleč? Zakaj mi ni ob teh tedenskih obiskih, ko sem prihajal domov, dovolila, da bi bil vsaj pet minut sam z njo, da bi se gledala iz oči v oči, da bi jo bil iz vsega srca objel, tako kakor mi je narekovala moja ljubezen.

Kadar sem prišel v njeno sobo, je že bil tam Termond, ponavadi v jutranji obleki in je kadil cigarete ter bral časnike. Šum papirja, ki so ga obračali njegovi prsti, zvok njegovega glasu, ki mi je voščil dobro jutro, dotikljaj njegovih rok — pomolil mi je vedno samo prste v pozdrav — vse to je bilo dovolj, da sem se zakrknil v sebi, pa najsi sem prišel v sobo še tako dobre volje in odkritega srca. Moja mrznja do njega je bila taka, da se ne spominjam, da bi bil kdaj s tekom jedel, kadar sem sedel pri mizi, kjer je bil tudi on, moj oči.

Sovražil sem vse na njem. Njegove sinje oči, ki so bile skoraj preveč odprte in ki jih je od časa do časa uprl vame, njegovo visoko čelo, ki je bilo malo vzbočeno in ki so ga sivi

lasje drzno obkrožali, njegov obraz in oglašeno vedenje, ki je nasprotovalo zmučenosti in težki moji naravi. Vse to sem sovražil na njem, prav vse; še celo zaokrožene konice na njegovih čevljih. Zdelo se mi je, da bi med tisoč oblekami takoj našel in videl tisto, ki jo je on kdaj nosil. Z otroškim čustvom sem tako natanko slutil, da je ta mali človek z lisčimi gibi, s svojo dostojanstvenostjo, pravi mož tistega ljubega in vzvišenega bitja, ki sem mu bil jaz, njen sin, tako malo podoben, kakor ji je bil malo podoben moj rajni oče.

V molku, v katerega sem se pogreznil med temi svojimi obiski, sem pazljivo poslušal vse pogovore, ki sta jih očim in mati imela med kosilom ali večerjo o meni. Jedli smo čisto ob drugem času kakor takrat, ko je bil še moj oče živ. Tudi obednica je imela drugačno opravilo kakor nekdanj.

Tudi materino življenje je bilo čisto drugačno kot včasih. Gospod Termond je imel zveze z visokimi političnimi osebnostmi, v odlični družbi. In ti ljudje so se s hrupom zbiral večkrat na našem stanovanju. Stari prijatelji mojega očeta pa se sploh niso več prikazali pri nas. Očim in mati sta bila vsak večer kam povabljeni. Imela sta konje in več kočij. Moški in ženske, ki so zahajali k nam, se niso razgovarjali drugega kakor o zabavah, o novih gledaliških komadih, o plesih in maškeradah, o dirkah in o oblekah. Vsega tega včasih pri nas ni bilo. Zato pa se mi je dom zdel še bolj tuj kakor sicer.

Sijaja in razkošja, ki je vladalo doma, ni-

sem mogel primerjati s svojim skromnim in bornim življenjem v zavodu, da me ne bi zabolelo. Kako bi mogel jaz govoriti o svojih malih bolečinah, malih skromnih željah in trpljenju ženi, ki je tolikokrat bila na kosilu pri vojvodinji D'Arcole, ženi, ki je bila velika prijateljica z gospo maršalovo, z dvema groficama in drugimi, o čigar pojedinah in prireditvah so pisali vsi listi. Moja mati je bila zdaj gospa Termondova. To ime je imelo tolik sijaja, da sem se samo jaz edini še spominjal, da je bila ona nekdanji tudi vdova gospoda Cornélisa, čigar žalostni konec so nekdanji tako natančno opisovali prav tisti časopisi, ki so zdaj govorili o njenem sjaju.

Bog ve, ali je ona tudi na to pozabila? Pozabljen! Ali je res pozabljenje pravica tega sveta? Tako sem izpraševal z upornim, mladim srcem, ki se ni dalo pomiriti. Jaz tega nisem mogel in nisem smel pozabiti. In še nekdo je bil, ki se je prav tako spominjal vsega kakor jaz, nekdo, ki mu je žalostna smrt mojega očeta bila še vedno grozno strašilo, nekdo, ki sem mu lahko zaupal vse svoje misli in vso svojo žalost — to je bila moja dobra in sladka teta.

Pri njej ni nič izpodrinilo stare nežnosti. Kadar sem prišel poleti v Compiègne avgusta, da bi pri njej prebil zadnji del počitnic, sem našel vedno vsako reč na svojem mestu, tako v hiši stare tete, kakor tudi v njenem srcu. Ostala je še nadalje v zvezi z materjo, a to je bilo samo zaradi mene. To sem kaj dobro čutil.